

SVEN -ERIK KARLSSONS BERÄTTELSE, KINDTORP, BOTTNÄ

Vi har träffat en fastlandsboende, skärgårdsbonde Sven-Erik Karlsson (70) som bor på Kindtorp i Bottna där han är född och uppvuxen. Morfarsmorfar som hette Olmonsson och var nämndeman var också den förste som kom till Kindtorp och gifte sig där. Så morfarsmor, morfar och mor födde alla på gården. Papper finns samlade hemma hos Sven-Erik om hemmanet sen 1848.

Skolan dit Sven-Erik fick gå låg i Margretlund. För dåtida förhållanden inte så långt bort, 3 km kanske

Sven-Erik var inte så intresserad av skolgången. Han hade några lärarrinnor som bytte av varandra de första åren. I tredje klass fick han en lärare som hette Albin Moreus. Han hade tagit studenten i Linköping och tyckte sig vara lite för mer. Han brydde sig inte så mycket om vad barnen lärde, bara de var lugna och stilla i skolbänken. De som inte var så intresserade hjälpte han inte. Sven-Erik vet ju att somliga är dåligt intresserade av skolan men mera intresserade av arbete. Så var han själv och fadern var likadan. Bättre att elever som inte vill läsa får gå lärling på ett arbete och få sin kunskap där istället tycker han.

Moreus var elak med både pekpinne och fiolstråke om det inte var lugnt i klasserna. Sex år var folkskolan och sen fortsättningsskola i två perioder januari - februari. I fortsättningsskolan fick man läsa mera allmännyttiga saker, men läraren var densamma. Sen fick han läsa till konfirmand. Efter det började Sven-Erik arbeta som dräng hemma på gården. Lönen var mat, husrum och kläder. Det räckte inte till något mera. Alltid gnäll om litet extra pengar skulle till.

Sven-Erik blev morslös vid 11 års ålder. Fadern "skaffade inte något nytt fruntimmer". Svägerskan bodde där hemma och mormodern levde till 85-års åldern. Gick bort 1944. Det var hon som stod för hushållet.

Även om Kindtorp har sjörätt har man aldrig fiskat mer än till husbehov. Likadant med jakten. Någon husbehovshare ibland och så sköt man räv för att freda hönsen. Gården födde 7 kor några får en häst och ett föl. Ladugården byggdes 1926. Först 1945 började man leverera mjölk till mejeriet. Innan dess tog man hand om mjölken själva. Kärnade smör och sålde mjölk till affären på Minnet. Mormodern for med skärgårdsbåten upp till Söderköping och sålde smör och ägg till fasta kunder där - till matserveringar. Det var 2-dagarsresor. Hon sov över hos släktingar i Söderköping. Båten slutade att gå 1927. Sen blev det busslinje. Bussen var stationerad i Hälla eller Skåresta. Buss-Karlsson kallades han som körde. Han lever än och är gift med Siri som var läskamrat med Sven-Erik.

Annars blir det inte så mycket över från jordbruket. Gården är bara på 20 tunnland. Man behövde dock aldrig svälta. Mjöl maldes vid kvarnen i Hälla. Där hade Sven-Eriks far arbetat och farfadern var mjölnare i Stenhuskvarn. Det fanns tre kvarnar i bygden före andra världskriget. I Stenhus, Propa och Hult. Det fanns en hel del sådana mindre företag förr i tiden på landet. Två stycken smedjor fanns det också. En vid Bottna. Den var ganska stor. Byskomakare hade man fram till 50-talet. Affärer var det också flera stycken. Själva handlade Karlssons hos Filipssons på Minnet. Det fanns en affär i Bottnabyon också. Det röda huset på höger sida innan man kommer till Degerhov.

På Degerhov var man väl först med telefon i bygden. Elektricitet kom 1942. Under den kalla vintern byggdes elledningen. Marken var så djupfrusen att man fick spränga hål för elstolparna. Elrallarna bodde kvar ute i byarna så ortsbefolkningen fick hålla dem med mat och husrum när kraftledningen byggdes. Sven-Erik minns att det var så kallt den där vintern att arbetsoverallerna var frusna och kunde stå för sig själva när mannarna tog dem av sig. Förutom de fasta affärerna fanns det kringresande gårdfaruhandlare. Det var ett par stycken kända. Den ena - Linköpings Gustavsson hade häst och vagn och mycket varor fanns under presenningen. Ovanpå alltihop hade han en hund som låg och vaktade.

Det sägs att han var hästskojare också. När han skulle sälja någon gammal häst stoppade han ärtor i öronen på den så den skulle se lite "sprantare" ut.

Han på cykel kallades Billige Lasse och han härstammade från Östra Ryd. Slutade upp med kringresandet och öppnade affär mitt för Bomans hörna på Skönbergagatan i Söderköping. Emil Larssons Manufakturaffär hette den.

Ja, det fanns mycket kringresande folk på tiden före världskriget. Flera handlare, luffare och zigenare. Zigenarna slog ofta läger på slätten mitt för affären. De höll ut till på 50-talet.

En luffare hade kvinna med sig. Hon hade många barn och hon bar alltid på en stor korg med allehanda "krafs" i. Man kallade henne för Hundfia.

Vi skojade med Sven-Erik om hans fritidsintressen och så flickor och dans har inte varit aktuellt. Dans är en åkomma, som han aldrig lidit av och aldrig kunnat. En god vän hade opererat höfterna och eftersom Sven-Erik hade samma problem sa vännen åt honom att åka in till lasarettet och få operationen utförd så "kan Du ut och dansa sen". Sven-Erik fick "nya gångjärn" på lasarettet i Norrköping 1987. Men inte kan han dansa för det.

Nej. fritidsintresset här har varit att snickra lite. Gjorde många ramar åt faderns bisamällen bl a. Men bina kunde Sven-Erik aldrig med. Han tror sig vara allergisk mot dem. Blir svullen och besvärad när de sticks. Resa har det inte blivit mycket med heller. Utöver de 18 gånger han farit över till Gotland där han gjorde lumpen vid kustartilleriet på Fårösund. Fick till och med flyga en gång på en permission. Inte från Visby utan från Bungenäs där det fanns cementbana. Visby flygplats var inte anlagd då.

Högtider firas inte så mycket och inte är man speciellt kyrksam heller. Man tillhör kyrkan i Skällsvik och dit är det 7 km.

Men ibland är det sågverks- och tröskverkssammanträden. Tröskverket är ett s k vandringsverk med 7-8 delägare. Sågverket ligger mitt för affären och brukas några dar per år. Ågarna skiftar ansvaret - kallas redare.

Vi pratar lite om framtid och framtidsmöjligheter för skärgårds-befolkningen. Sven-Erik tycket att han har det bra idag men han tycker sig också ha små pretantioner. Att driva småjordbruk och fiske i liten skala lönar sig inte längre.

Vad EU beträffar har han inte funderat så mycket på det för han har ingen användning av det själv. Är orolig för den där farbordern Vladimir Zjirinovskij i Ryssland som verkar rätt så yvig.

Utskrivet för Projekt Skärgårdsliv
Söderköping
1994-03-21